

**Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Kossuth Lajos Hadtudományi Kar
Hadtudományi Doktori Iskola**

Farkas Tibor főhadnagy:

**A válságreagáló műveletek vezetését és irányítását támogató
híradó- és informatikai rendszer megszervezése a Magyar
Honvédség többnemzeti műveleteinek tükrében**

Doktori (PhD) értekezés szerzői ismertetője

Témavezető:

Dr. habil. Sándor Miklós nyá. ezredes
egyetemi docens

Budapest, 2010.

A tudományos probléma megfogalmazása

A nemzetközi műveletek sikereinek biztosítása érdekében a Magyar Honvédségben folyamatosan zajló átszervezések jelentős befolyást gyakorolnak a híradó és informatikai eszközök mennyiségére, minőségbeli jellemzőire, és ezáltal a szervezési-, tervezési eljárásokra, valamint a személyi állományra egyaránt. Az új képességek és kihívások, vezetői igények, amelyeknek meg kell felelnünk, meghatározzák azokat az irányvonalakat, amelyek mentén végre kell hajtani a folyamatos korszerűsítéseket. Mindezek hatására a korszerű híradó- és informatikai rendszerek megszervezése és megtervezése új elveken és eljárás módokon kell, hogy alapuljon.

A missziós tevékenységek során jelenleg is alkalmazott tábori hírrendszer egészében, de technikai eszközeinek is csak kisebb részeiben alkalmas a vezetés- és irányítás korszerű támogatására, mivel azok elavultak, és nem biztosítják az új képességeknek való megfelelést. Az egyedi megoldások, amelyeket a katonai felső vezetés a missziós tevékenységek során alkalmaz, nem biztosítják a korszerű elvek szerint megszervezett és üzemeltetett, a válságreagáló műveleteket teljes spektrumában támogató, egységes és komplex híradó- és informatikai rendszer létrehozását. Ennek megvalósítása érdekében meg kell vizsgálni mindazon képességet, tényezőt és szervezési eljárást, amely biztosítja a Magyar Honvédség számára a modern hadviselési elveknek megfelelő híradó- és informatikai rendszer kialakítását, telepítését és üzemeltetését.

Kutatási célok

1. *elemezni és megvizsgálni* a NATO válságreagáló műveletek alapelveit, tevékenységi rendszerét;
2. *meghatározni* az általános hadműveleti kihívásokat, képességeket, amelyek determinálják az MH fejlesztési irányait, különös tekintettel a híradó- és informatikai rendszerek területén;
3. *megfogalmazni* a válságreagáló műveletek híradó és informatikai támogatását;
4. *bemutatni és elemezni* a Magyar Honvédség nemzetközi műveleteinek híradó és informatikai támogatását;
5. *behatárolni* azokat a képességeket, követelményeket, és tényezőket, amelyek befolyásolják többnemzeti válságreagáló műveleteket támogató korszerű híradó- és informatikai rendszer megszervezését;

6. *javaslatot tenni* a híradó- és informatikai rendszer megtervezésének egy lehetséges elvi folyamatára.

Kutatási módszerek

1. irodalomtanulmányozást és irodalomkutatást hajtottam végre a témához kapcsolódó szakirodalom területén;
2. tanulmányoztam a Magyar Honvédség különböző válságreagáló műveleteihez kapcsolódó törvényeket, határozatokat és intézkedéseket;
3. konzultációt folytattam a válságreagáló műveletekben feladatot teljesítő szakbeosztású személyekkel;
4. nemzetközi szakmai gyakorlatokon szerzett tapasztalataimat figyelembe véve vizsgáltam a szervezési elveket;
5. elemeztem és részkövetkeztetéseket vontam le a jelenlegi híradó- és informatikai rendszer képességeiről, szervezési eljárás módjairól;
6. a rendszerezett ismeretek, a részkövetkeztetések és a feltárt összefüggések, valamint a híradó- és informatikai rendszer megszervezését befolyásoló tényezők és képességek alapján meghatároztam egy lehetséges szervezési elvet.

Az értekezés felépítése

Az első fejezetben elemeztem a többnemzeti válságreagáló műveletek alapelveit, és a NATO csúcsertekezletek tükrében megvizsgáltam a műveletekben résztvevő erők általános hadművelési képességeit és követelményeit. A meghatározottak alapján egzamináltam a képességeket biztosító nemzeti fejlesztéseket és az MH feladatrendszerét. Az eredményeknek megfelelően definiáltam a válságreagáló műveleteket támogató híradó- és informatikai rendszert.

A második fejezetben a Magyar Honvédség NATO válságreagáló műveleteiben való részvételének bemutatása során tanulmányoztam annak politikai- és jogi hátterét, az erők összetételét és feladatrendszerét. Megvizsgáltam a híradó és informatikai támogatás struktúráját, az alkalmazott eszközöket, összeköttetéseket. A híradó- és informatikai rendszer elemzését az információs kapcsolatrendszer kialakításának elve szerint abszolváltam.

A harmadik fejezetben az értekezés első két fejezete alapján meghatároztam azokat a szakmai követelményeket és befolyásoló tényezőket, amelyek hatást gyakorolnak az infokommunikációs rendszer megszervezésének folyamatára. Az összegzett

részkövetkeztetések alapján a válságreagáló műveletet teljes keresztmetszetében támogatni képes komplex rendszer kialakításának mechanizmusát mutattam be.

A befejező rész tartalmazza az általam fontosnak ítélt ajánlásokat, megfontolásokat és a levonható végkövetkeztetéseket, tudományos eredményeket.

Következtetések

1.) A nemzetközi- és hazai missziós tapasztalatok alapján megállapítottam, hogy kisméretű, többfunkciós képességekkel rendelkező, korszerű haditechnikai eszközökkel felszerelt katonai erőket (civil képességek kiegészítésével) kell létrehozni, amelyek a komplex hadműveleti elvárásoknak és vezetői igényeknek megfelelnek. A kor követelményeinek megfelelően és az elvárásokhoz igazítva viszonylag kis anyagi ráfordítással továbbfejleszthetők, valamint a jellegükből adódóan képesek a konfliktusok felszámolására és hazai alkalmazásra egyaránt.

2.) Az általános hadműveleti képességek és igények alapján konstatáltam, hogy az MH által jelenleg alkalmazott híradó- és informatikai rendszer definíció nem tartalmazza azokat az összetett jellemvonásokat (a jelenleg rendszerbe állított technikai eszközök és azok képességei következtében), amelyeket a válságreagáló műveletek infokommunikációs rendszere ölel fel.

3.) A megvizsgált és bemutatott MH többnemzeti missziós tevékenységei híradó és informatikai támogatásának elemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy a rendszer megtervezése és megszervezése szerteágazó, összetett folyamatot foglal magába, amelynek figyelembe kell vennie a mindenkori, az adott térségre, az együttműködők összetételére és a speciális feladatokra jellemző tényezőket.

4.) A parancsnoki vezetés támogatása érdekében biztosítani kell az optimális mennyiségű, minden területre és részfeladatra kiterjedő információkkal történő ellátását, a megszerzett információk feldolgozását és azok továbbítását. Ennek érdekében kiemeltem mindazon követelményeket, képességeket és egyéb hatást gyakorló tényezőket, amelyek specifikusan jelennek meg a nemzetközi műveleti területen.

5.) A részeredmények alapján sikerült megfogalmaznom és kialakítanom azt a struktúrát, amely alapján az információk feldolgozása és cseréje érdekében létrehozott komplex, NATO követelményeknek megfelelő, többnemzeti együttműködésre alkalmas híradó- és informatikai rendszer megszervezhető. A tervezést a hadműveleti igények, a rendszerkövetelmények és a technikai megvalósítás lehetősége alapján kell meghatározni.

Ezen hármass tényező minden esetben a folyamatos ellenőrzés és visszacsatolás alapelve szerint jelenik meg a munkasorrend, munkafolyamat során.

6.) A tapasztalataim és az értekezésben leírtak alapján a jelenlegi tábori hírendszer nem alkot egységes rendszert és nem felel meg a modern hadműveleti kihívásoknak, ezért javaslom egy olyan korszerű és komplex tábori CIS rendszer alkalmazását (megvásárlását), amely egyaránt támogatja a hagyományos- és a válságreagáló műveletek vezetését. A missziós műveletek hadműveleti híradásának biztosítására nem tartom célszerűnek felhasználni a (teljes) csomóponti hírendszert, mivel a tábori alaphírközpontok védelme megkövetelné a műveletet végrehajtó erők létszámának, technikai eszközeinek, logisztikai biztosításának növekedését. Hasonló elvek alapján a bázisállomások telepítését igénylő EDR rendszer alkalmazását sem látom megfelelőnek. A hadműveleti feladatok ellátását kiválóan (a tapasztalatok alapján) támogató Harris PRC-117/F típusú rádiókészülékek rendszerbe állítását jelentős képességnövekedésnek tartanám, mivel biztonságos, műholdas összeköttetés létesítésére is alkalmas, hang- és adatátvitelt biztosító, a katonai szabványoknak eleget tevő rádiókészülékek.

Tudományos eredmények

1. Az értekezés témájához kapcsolódó dokumentumok (jogszabályok, normák, doktrínák) elemzésével és értékelésével meghatároztam a válságreagáló műveletek híradó- és informatikai támogatásának képességeit és követelményeit, valamint vezetés-irányítását támogató híradó- és informatikai rendszer újszerű definícióját.

2. Összevetve a nemzetközi szerepvállalásból szerzett tapasztalatokat és a hadműveleti-harcászati képességeket meghatároztam a válságreagáló műveleteket támogató híradó- és informatikai rendszerrel szembeni követelményeket, valamint a híradó- és informatikai rendszerek szervezését, tervezését befolyásoló tényezőket.

3. Meghatároztam az egységes és komplex támogatási igényeket kiszolgáló, mind a hagyományos, mind a válságreagáló műveletek vezetés-irányításának elemeként működtetett tábori híradó- és informatikai rendszer (CIS) elemeit.

Ajánlások és javaslatok az értekezés gyakorlati felhasználására

Megítélésem szerint jelen értekezésemben összefoglalt kutatási eredményeim egyrészt a válságreagáló műveletek híradó- és informatikai támogatásának megszervezése

során válhat hasznosíthatóvá, másrésztől integrálhatók a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Kar szakmaspecifikus BSc és MSc, valamint szakmai továbbképzések oktatási tananyagaiba.

Az anyagban leírt és meghatározott szervezési elvek jó alapot nyújthatnak a téma további, speciális területeinek (információvédelem; technikai eszközök; informatika; hálózat nyújtotta képesség) vizsgálatához és új PhD értekezések megírásához.

Publikációs jegyzék

Tudományos közlemények

- (1) Tibor Farkas: The planned communications system of the Hungarian Home Defence Forces
In.: AARMS Volume 4, Issue 3, Miklós Zrínyi National Defence University, Budapest 2005; p. 475-480.
- (2) Farkas Tibor hadnagy: A honvédség tervezett kommunikációs hálózata
In.: Kard és Toll 2006/1; ZMNE Budapest 2006; p.: 53-57.
- (3) Sándor Miklós – Farkas Tibor: A honvédség állandó hírhálózatának fejlesztési kérdései
In.: Kard és Toll 2006/2; ZMNE Budapest 2006; p.: 158-165.
- (4) Sándor Miklós – Farkas Tibor: A Bluetooth és a vezeték nélküli személyi hálózatok
In.: Kard és Toll 2007/1; ZMNE Budapest 2007; p.: 93-106.
- (5) Farkas Tibor - Sándor Miklós: Bepillantás a vezeték nélküli hálózatok világába
In.: Kard és Toll 2007/1; ZMNE Budapest 2007; p.: 106-117.
- (6) Farkas Tibor: Válságkezelés, válságreagáló műveletek
In.: Hadtudományi Szemle 2008/1, ZMNE Kossuth Lajos Hadtudományi Kar Tudományos On-line Kiadványa; p. 1-7.
- (7) Farkas Tibor – Sándor Miklós: A válságreagáló műveletek híradásszervezésének néhány alapvető kérdése
In.: Honvédségi Szemle; 63. évf. 4. szám (2009. július); p.: 23-25.
- (8) Németh József – Farkas Tibor: Irak: egy évvel a kivonulás előtt - pénzügyi kérdések
In.: <http://www.biztonsagpolitika.hu/index.php?nav=narch&start=35> (2009.09.07)

Tudományos konferencia kiadványban megjelent közlemények

- (9) Farkas Tibor: A Blackberry rendszer
In.: „Kommunikáció 2007” nemzetközi tudományos-szakmai konferencia lektorált anyaga, ZMNE, Budapest 2007; p. 120-125.
- (10) Tibor Farkas: Informatic Network Management in the Hungarian Defence Forces
In.: „Kommunikáció 2007” nemzetközi tudományos-szakmai konferencia lektorált anyaga, ZMNE, Budapest 2007; p. 160-165.
- (11) Farkas Tibor – Pándi Erik: Az IT szakterület megközelítése, behatárolása
In.: „Kommunikáció 2008” nemzetközi tudományos-szakmai konferencia lektorált anyaga, ZMNE, Budapest 2008; p. 226-233.
- (12) Prisznyák Szabolcs – Pándi Erik – Farkas Tibor: Az információtechnológiai rendszer veszélyeztetettségi kérdései a rendvédelem területén
In.: „Kommunikáció 2009” nemzetközi tudományos-szakmai konferencia lektorált anyaga, ZMNE, Budapest 2009; p. 127-136.
- (13) Farkas Tibor – Németh József Lajos: A „hégják” és a „galambok” mint a közvélemény és kommunikáció befolyásolói
In.: „Kommunikáció 2009” nemzetközi tudományos-szakmai konferencia lektorált anyaga, ZMNE, Budapest 2009; p. 207-214.

Egyetemi jegyzetek

- (14) Sándor Miklós – Farkas Tibor: A lövészdandár híradása; egyetemi jegyzet 952/574; ZMNE Budapest, 2008
- (15) Sándor Miklós – Farkas Tibor: A híradókatonák és híradó alegységek kiképzésének szakmódszertana; elektronikus egyetemi jegyzet; ZMNE Budapest, 2008
- (16) Sándor Miklós – Farkas Tibor – Jobbágy Szabolcs: Híradásszervezés; egyetemi jegyzet; ZMNE Budapest, 2009

Szakmai Önéletrajz

Személyi adatok

Név (rf): Farkas Tibor főhadnagy
Születési hely, idő: Eger, 1981. július 2.
Családi állapot: nő

Munkahely: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Bolyai János Katonai Műszaki Kar
Híradó Tanszék

Rendfokozat: főhadnagy

Beosztás: adjunktus

Tanulmányok

2004 - 2007 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem,
Hadtudományi Doktori Iskola; Budapest

1999 - 2004 Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Vezetés- és Szervezéstudományi Kar, Haditechnikai menedzser szak,
Katonai Kommunikációs Rendszerszervező szakirány; Budapest

1995 - 1999 Lenkey János Honvéd Középiskola és Kollégium; Eger

Nyelvismeret

Angol felsőfokú „C” típusú, katonai szakanyaggal bővített nyelvvizsga (ARMA)

Francia alacsonyfokú „C” típusú, katonai szakanyaggal bővített nyelvvizsga (ARMA)

Munkahelyek, beosztások

2007- Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar,
Informatikai és Hírközlési Intézet, Híradó Tanszék (tanársegéd, adjunktus)

2006-2007 MH Támogató Dandár, Végrehajtó szervek, MH Híradó és Informatikai
Rendszerfőközpont, Országos Hálózatfelügyeleti Főközpont, Rendszer
főfelügyelet (informatikai rendszer-főügyeletes)

2005-2006 MH Híradó és Informatikai Parancsnokság, Végrehajtó alegységek, Országos
Hálózatfelügyeleti Főközpont, Tartalék Hálózati Főfelügyelet HM-I
(informatikai ügyeletes)

2004-2005 MH 43. Vezetéstámogató Zászlóalj, Végrehajtó alegységek, Híradó század, 2.
Alaphírközpont szakasz (szakaszparancsnok)

Egyesületi tagságok

Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület

Elismerések

2009	Szolgálati Érdemjel bronz fokozata
2005	ZMNE emlékplakett
2004	ZMNE emlékgyűrű

Budapest, 2010. július 15.

Farkas Tibor főhadnagy